

החיים בשטח

היחידה לפיקוח על הטיולים במשרד החינוך סוגרת שנת פעילות שנייה. שגרת יומה של יחידת הפיקוח של רשות הטבע והגנים היא מפגש בלתי אמצעי עם קבוצות מטיילים של מוסדות חינוך, תנועות נוער, חוגי סיור ומטיילים פרטיים

לו פגישה עם קבוצת מטיילים בחניון הלילה של רמת חבר בצפון מדבר יהודה. כדי להקל על קבוצת המטיילים בקטע ההליכה האחרון עד לחניון הלילה ולקחת מהם את המשא הכבד עד החניון, הגיע הפקח בקצה העלייה של מעלה האיסיים מכון נחל ערוגות, והמתין. הפקח לא ידע שהקבוצה העריכה לא נכון את המסע, והתחילה לצעוד מאוחר. פקחית השמורה לא אפשרה למטיילים להמשיך במעלה האיסיים, בטענה שלא יספיקו לסיים את העלייה ולהגיע לחניון לפני החשכה. מכיוון שאסור מצד אחד ללכת בשמורת טבע בלילה (אל החניון) ומצד שני אין לשהות בשמורת טבע בלילה (נחל ערוגות), הם התבקשו על ידי לחזור לתחילת המסלול והוצע להם לישון בחוף עין גדי. לאחר דיווח לחדר מצב טיולים של משרד החינוך (הפועל 24 שעות ביממה) על השינוי במקום הלילה, נדברה הקבוצה להיפגש למחרת בבוקר בחניון נחל משמר עליון עם הפקח שנותר בשטח בדד.

משעת בוקר מוקדמת צעדה הקבוצה למעלה צרויה דרך נחל חבר ועד חניון נחל משמר. מותשים, אך מרוצים מהעובדה שעמדו במסע הקשה של טיפוס מים המלח אל רמת המדבר, הם נפגשו לבסוף. הפקח הקדיש זמן להתארגנות: למילוי מים מהג'ריקנים שהובא להם, לריקון ארגז הטנדר מעצים למדורה, ולבסוף, לבדיקה קצרה של טופס הטיולים תוך ניסיון לעזור בתכנון היום שלמחרת. לפי טופס הטיול הם היו אמורים ללכת מחניון נחל משמר אל נחל צאלים, לעבור את גיא בהק ולטפס לכיוון בריכת צפירה עד חניון הלילה ושם

בין היעדים המבוקשים

נמצאים גם ערכי חינוך,

ערכי שמירת טבע וקשר

של המטיילים הצעירים אל

האדמה, ולא רק מסלול לטייל

בו ולחזור הביתה בשיטת:

"באתי, ראיתי, הלכתי"

ערכי חינוך, ערכי שמירת טבע וקשר של המטיילים הצעירים אל האדמה ולא רק מסלול לטייל בו ולחזור הביתה בשיטת: "באתי, ראיתי, הלכתי". פקחי היחידה משתתפים לא פעם בפעילות זו ומסבירים לחניכים על בעל חיים ייחודי או צמח נדיר שבו הם יפגשו במהלך הטיול ומתוך כך מסייעים למורים ולמדריכים להשיג את מטרת הטיול וערכיו.

לינת לילה

אחד החלקים המעניינים ביותר לפקח טיולים הוא המפגש עם הקבוצות בלינת הלילה שלהן בשטח. בלינת לילה יש תחושת קסם באוויר ואין מענג יותר ממפגשים אלו. רבים מהפקחים רואים במפגש עם מסעות נודדים בלינת לילה במדבר כ"דובדבן שבקצפת".

דוגמה לחשיבות הרבה שיש בתכנון מוקדם ובהתייעצות עם פקח טיולים, אפשר לראות במקרה שלהלן: באחד מימי יולי החמים, מספר אחד הפקחים, נקבעה

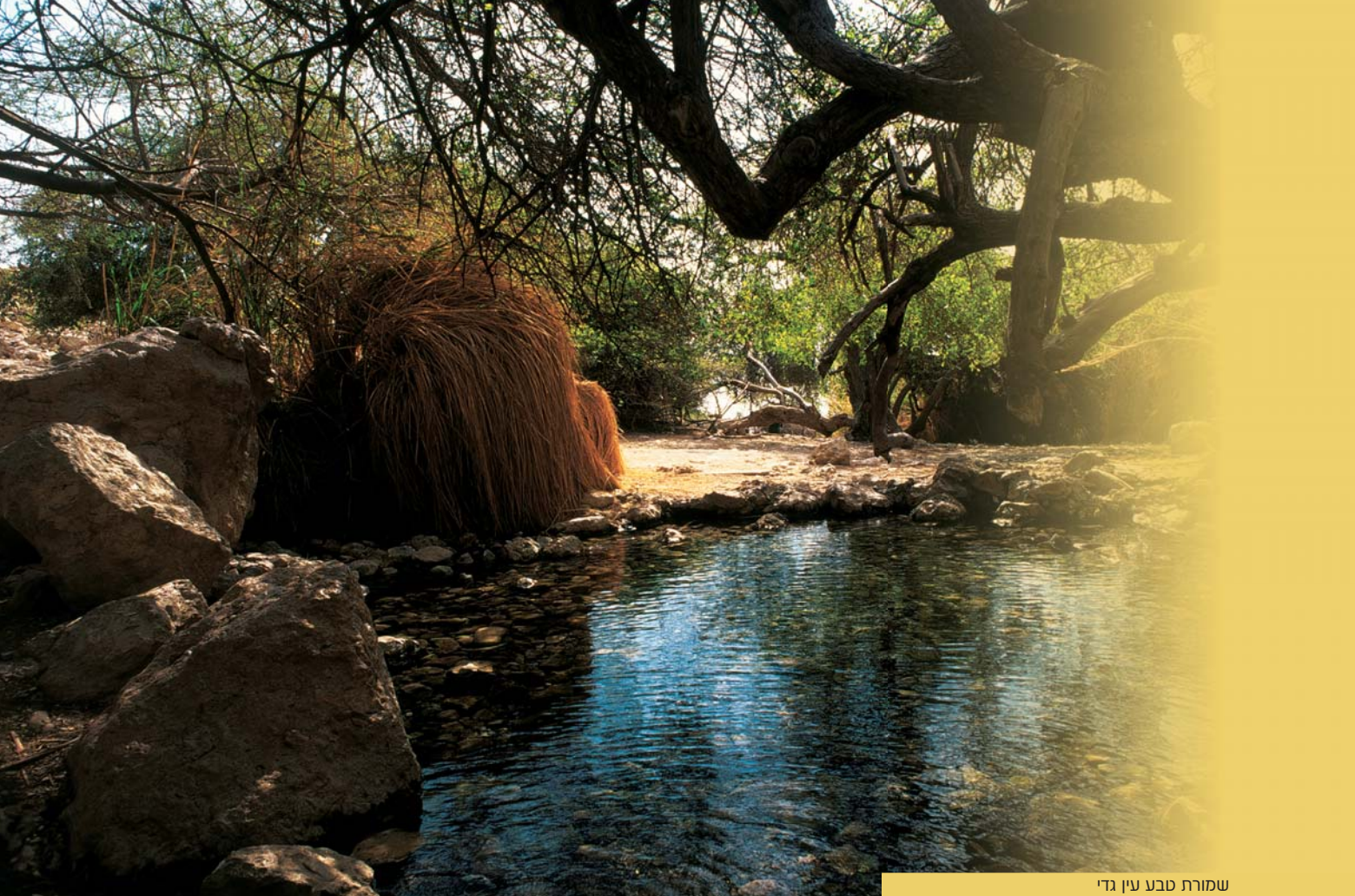
מערכת החינוך לומדים כ־1.8 מיליון תלמידים שבמסגרת תוכנית הלימודים שלהם נמצאים, בתקופה זו או אחרת, בטיולים בשטח. הפקחים עוברים במסלולי הטיול העיקריים של מוסדות החינוך, או לחלופין במסלולים המיוחדים שאושרו כמסעות נודדים שבהם קבע משרד החינוך דרישות מיוחדות מהמטיילים.

במסגרת בדיקה עם אחראי הקבוצה, מוודאים הפקחים שהטיול מתנהל על כל מרכיביו. בסיום המפגש רושם הפקח את הערותיו לאופן שבו מתנהל הטיול ומציין אם נמצאו חריגות מהנהלים. לעיתים משרד החינוך עורך בדיקה מיוחדת ובסופה ייתכן כי תירשם הערה אישית למנהל בית הספר, ובמקרים מיוחדים אף יופסק הטיול והקבוצה תחזור הביתה.

ערכי טבע

חשיבות מתן הציון לטיול היא רבה, כיוון שלצערנו עדיין לא כל המוסדות המטיילים מודעים לחשיבות קיום הנהלים כנדרש. לראיה, אנו מוצאים ליקויים ברמות שונות בכ־30% מקבוצות המטיילים שבהן פוגשים הפקחים. את רוב הליקויים אפשר לתקן מיד ובכך להבטיח המשך תקין של הטיול. ביחידה לפיקוח על הטיולים רואים חשיבות רבה לא רק במפגשים במהלך הטיולים, אלא גם במפגשים מקדימים לטובת תכנון נכון של הטיול בנושאי ביטחון, בטיחות, הצטיידות ומוכנות - כל זאת במטרה לסייע לגוף המטייל להפיק את המרב מהטיול. בין היעדים המבוקשים נמצאים גם

שמורת טבע עין גדי

מדבר יהודה. אתר מועדף על מטיילים

חינון בארות, מכתש רמון

הפקח, בידיעה כי גם קבוצה זו תצבור חוויות רבות שייזכרו לשנים רבות. אגב, בלילה ההוא, ברמת חבר, הפקח אמנם לא פגש את הקבוצה, אבל זכה לביקור מכובד של זוג עופות "רץ המדבר" עם גוזליו, "רחם" אחד שחלף ממעל, אורחת גמלים, ואפילו עקרב צהוב אחד שביקש להזכיר לנו איך יש להתנהג בטבע ומי כאן האדון... ❁

מקומות הלינה, נותנים "טיפים" מניסיונם הרב בשטח. במקרה דנן הובהר לאחראי כי הוא לא נתן דעתו עד תום על כיוון המסלול: את הצעידה בקיץ, מנאת עין גדי לערד דרך רמת המדבר, יש לעשות בדיוק במסלול ההפוך, כך שרובו יהיה בירידה ולא בעלייה. לאחר הסבר נוסף על מהות המסלול ועל האתגרים העומדים בפני הקבוצה ביומיים הבאים, נפרד מהם

לעצור ללילה לילה נוספת בשטח. תכנון מוצלח - אם מדובר בחודשי הסתיו, אבל בעיצומו של קיץ, המסלול היה בהחלט מוטעה...

אדוני המדבר

לא מעט פעמים מוצאים עצמם פקחי הטילים מאירים ומעירים לקבוצות על המסלולים שבהם בחרו ללכת, על